

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS. PRIJS

Voor de Stad. / 12.
Franco per post. » 14.

DIERE VERUM QUID VETAT?
HORATII.

ADVERTENTIE

15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

(Verschijnde driemaal ter week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DE VERTEGENWOORDIGING, DIE DE BEGROTING VAN UITGAVEN TOESTEMT, MOET OOK IN DE MIDDELLEN VOORZIEN.

Het bevestigt zich, wat wij in ons vorig nummer zegden; de begrooting zal worden aangenomen. Enkele hoofdstukken zijn reeds, en zullen misschien nog worden afgestemd; doch zulks is meer bij toeval, dan uit overeenstemming van meeningen, die één doel beoogen. Het is dan ook te voorzien en te wenschen, dat die enkele verworpene hoofdstukken, met eenige wijzigingen voorgedragen, eindelijk ook zullen worden goedgestemd.

Zoo zal men dan den loop des bestuurs op den voormaligen voet, met een budget van uitgaven, ter somma van 70 millioen, voor een paar jaren hebben bestendigd. Daardoor heeft de Kamer van zelfs op zich de verpligting genomen, aan de regering ook eene begrooting van ontvangsten, ten bedrage van 70 millioen te verleenen.

Het kan misschien aan sommigen vreemd voorkomen, dat wij deze laatste aanmerking hier neerschrijven. Er kan immers niets duidelijker zijn, dan dat de Kamer, die 70 millioen uitgaven veroorlooft, de regering in staat moet stellen, om die uitgaven door gelijke ontvangsten te bestrijden. En nogtans komt het ons niet geheel overbodig voor op deze aanmerking aan te dringen, daar wij in den boezem der Kamer opiniën hebben hooren uiten, welke het noodzakelijk maken, die eenvoudige waarheid aan sommigen der hoogedelmogenden te herinneren.

Wij hebben meer dan één lid der Kamer hooren verklaren, dat men de begrooting aanneemt, dat men tegen al te groote bezuiniging protesteert; maar van de andere zijde, dat men nooit zijne stem zal geven aan nieuwe belastingen. Wij hebben daarop niet veel meer te zeggen, dan dat die stelling ongerijmd is.

Het is zoo klaar als het licht van den dag, dat de middelen, welke men thans heft, ongenoegzaam zijn, om de uitgaven te bestrijden. Het is daarbij niet minder zeker, dat die middelen, naar alle menschelijke berekeningen, hoe langer zoo minder zullen opbrengen, naar verhouding van den progressieven achteruitgang, waaraan en handel en nijverheid, in ventier lijden. Het kan derhalve aan geen twijfel onderherig zijn, of de regering zal zonder nieuwe hulpmiddelen niet in staat zijn, aan de door de Kamer goed-

gestemde uitgaven te voldoen. De tekorten van het verloopende en het loopende jaar zijn daar, om de waarheid van het vooruitgestelde te bewijzen.

Wat moet dan de regering aanvangen met eene begrooting van uitgaven van 70 millioen? De bestaande belastingen zijn onvoldoende, nieuwe belastingen wil men niet. Of weten die leden welke wij bedoelen, eene goudmijn, waar de regering met volle handen kan gaan putten, zonder de natie te bezwaren? Dat zij dan dien rijken buit aanwijzen. Het Vaderland zal hen daarvoor dankbaar zijn. Of meenen zij, dat men reeds tot aan dien wanhopenden staat genaderd is, dat men de hand moet slaan aan het grootboek, om met een pennestreek de renten van den Staat weg te schrappen? Dat zij het dan openlijk zeggen; men zal dan weten, waaraan zich te houden. Want nu kunnen wij gissen, zonder te raden, wat strekking hunne mildheid hebben zal in het verleenen van uitgaven, waarvoor men het uitschrijven van belastingen weigert. Het heeft eenigzins den schijn, als of men de regering te gelijk met de ontevredene bevolking behagen wil. De regering, met hare begrooting van uitgaven toe te staan; het volk, met tegen nieuwe belastingen te protesteren. In zoo verre kan die houding behendig schijnen voor de zulkken, welke zich niet herinneren, dat ook hier de gulden spreuk waarheid is, dat *niemand twee heeren dienen kan*.

Wij, die de begrooting van uitgaven uit een tweeledig oogpunt bestreden hebben, voorreest om eene herziening der grondwet te provooceren, ten andere omdat het cijfer, als normale begrooting, te hoog is, wij zullen, nu eenmaal de uitgaven toch worden aangenomen, de verpligting verdedigen, welke op de Kamer rust, om de regering in Staat te stellen in de behoeften der door de haar vastgestelde uitgaven op de best mogelijke wijze te voldoen. Maar toe zullen nieuwe offers van de natie gevraagd worden. Dit is niet bemoedigend; wie weet dat niet? Maar men moet daarvoor niet terugdeinzen, wanneer men zich eenmaal daartoe in de noodzakelijkheid gesteld heeft. Wanneer men een beginsel stelt, moet men ook de gevolgtrekking willen. Zij die geene nieuwe belastingen wilden, hadden de uitgaven moeten verwerpen; nu zij deze aannemen, kunnen zij er niet buiten, om hunne stem gelijkblijvende, de regering behulpzaam te zijn in het daarstellen van middelen tot bestrijding der begrooting.

DE STAATSRAAD, GOUVERNEUR der Provincie Noord-Brabant, ontvangen hebbende eene missive van den Heer Hoofd-ingenieur van den Waterstaat in deze Provincie, van den 2 dezer, No. 1773.

Maakt bij deze bekend, dat de in aanbouwe zijnde draaibrug over de Haven te Breda, gelegen in de strekking van den grooten weg der 1e klasse No. 3, tengevolge van bijkomende omstandigheden, op den 6 dezer niet voor de passagie van rij- en voertuigen enz. zal kunnen geopend worden, zoo als bij des Gouverneurs bekendmaking van den 14 Augustus II. was aangekondigd, maar dat het tijdstip dier openstelling tot den 25 dezer loopende maand zal dienen verschoven te worden.

's Hertogenbosch, den 3 October 1843.

De Staatsraad, Gouverneur voornoemd,
Bij deszelfs afwezigheid
Het Lid der Gedeputeerde Staten gedelegeerd,
DE VOOCHT.

ITALIE.

Men schrijft uit Bologna, van den 19. September: "In onze stad heerscht volmaakte orde; maar de berigten uit de omstreken houden de gemoederen steeds in zekere onrust. Zoo heeft zich eergisteren eene vrij sterke bende te St. Nicolo, eene mijl van hier, vertoond, en eenige buitensporigheden gepleegd. De daarheen gezonden karabiniers hebben in een der huizen van die plaats eenen voorraad wapenen en buskruid der ontevredenen gevonden en in beslag genomen. De meesten der onruststokers behooren tot het laagste geslacht van Bologna, Imala, Ravenna en andere kleinere steden. Zij trekken het land door en leiden geheel en al een rooversleven. Uit Ancona meldt men, dat daar weder een aantal verdachte personen in hechtenis genomen zijn. Te Ravenna heerscht een zeer onrustige geest en hield men eene uitbarsting voor niet onwaarschijnlijk; intusschen nam de Oostenrijksche bezetting maatregelen van voorzorg."

Volgens berigten uit Rome van 21 Sept. duurden de inhechtenisnemingen zoowel daar als in de overige steden van den Kerkelijken Staat voort, en waren de gevangenen allerwege opgevuld met lieden uit de meest verschillende klassen der bevolking. De Pauselijke vrijwilligers waren onder de wapenen geroepen, en men verwachtte sedertdien verscheiden duizenden manschappen daarvan te Rome, ter vervanging van de linietroepen, welke naar de Legatien zouden gezonden worden.

TURKIJE.

De toestand van Bosnie is zeer verontrustend voor de Verheven-Porte. De voortteekenen van onvrede geldheden vertoonden zich sedert lang, maar het was den Turkschen Pacha gelukt de bevolking in rust te houden; thans vernooft men in tegendeel dat er een algemeene opstand is uitgebarsten, en dat bij de 40,000 man de wapenen hebben opgevat. De opstandelingen blokkoren de sterke Oub Banjaska, welke een der voornaamste militaire plaatsen van de provincie is.

In Servie is ook eene beweging ten opzichte der familie Obrénowitsch beproefd, maar de natie

ernstig geweest. Acht der voornaamste zamenzweerders zijn in hechtenis genomen, en de anderen hebben hun behoud in de vlugt gezocht.

SPANJE.

Volgens eene correspondentie uit Madrid, zou het gouvernement de tijding ontvangen hebben, dat de centrale junta van Barcelona verzoekt te capituleren, en dat de stad zich zal onderwerpen. Indien deze tijding zich bevestigt, zullen de steden Girona, Figueres, Mataro en Saragossa zich ongetwijfeld spoedig aan de gehoorzaamheid van het gouvernement onderwerpen.

Het is waar, dat de dépêches in eenen geheel anderen zin verstaan worden. De junta maakt met kracht de revolutionaire besluiten bekend, en de dagbladen hitsen door derzelver bloeddorstige taal de opstandelingen aan. Maar hun gezwets is een masker, waarmede zij de zwakheid hunner partij bedekken, welke spoedig zal bezwijken.

De rust is op geene nieuwe plaats van het achioriland gestoord. Maar men heeft in de hoofdstad eene zamenzwering ontdekt, welke nootlottige gevolgen zou kunnen gehad hebben, indien men dezelve tijd gelaten had om uit te barsten.

FRANKRIJK

PARIS den 2 October. De Hertog en Hertogin van Nemours zijn op het kasteel van St. Cloud teruggekeerd. Alvorens Lyon te verlaten, heeft de Hertog de som van tienduizend francs aan den maire doen toekomen, om die onder de armen te verdeelen. Men schijnt ten Hove veel meer voldaan over het onthaal der Vorstelijke Personen in het Lyonesche dan over dat hetwelk hun in de westelijke departementen te beurt was gevallen. De fabriekanten in die streken beloven zich van het afgelegd bezoek opbeuring hunner nijverheid, gelijk zij ook werkelijk reeds verscheiden belangrijke bestellingen ontvangen hebben.

In de bureaux van het Ministerie van Oorlog werd heden veel gesproken van eenen aan Lodewijk Philips geadresseerden brief van den maarschalk Soult, geschreven van diens buitengoed te St. Amand, waarin die Maarschalk zijn ontslag vraagt, uit hoofde zijner zwakke gezondheid en de daaruit ontstaande behoefte om buiten alle openbare betrekking te leven. Men meent dan ook dat de Maarschalk nog voor de opening der Zitting zal vervangen worden.

De heer Bresson zal niet als ambassadeur naar Madrid vertrekken dan na afloop der verkiezingen voor de Cortès. en alleen in geval het tegenwoordig Bestuur zekerheid wegens de zaak van de meerderjarigheid der Koningin erlangt.

Het complot der Communisten in de straat Pastourelle zal denklijk op geene ernstige wijze vervolgd worden. Reeds zijn vijf der in hechtenis genomen personen op vrije voeten gesteld, maar men tracht bestendig de nog onbekende hoofden der zamenzwering te ontdekken.

Men meent dat het Fransch Gouvernement eene stoomboot van 220 paardenkrachten bezigen zal om de ambassade naar China over te brengen. Hierdoor wil men (zegt een der dagbladen) aan de Chinezen toonen dat de Franschen zoowel als de Engelschen stoomschepen onder hunne zeemagt tellen.

Het bevestigt zich dat, ten gevolge der tijdingen uit Griekenland, bevelen naar Toulon gezonden zijn om drie oorlogschepen naar de Levant te zenden, een van welke voor de haven van den Pyreus kruisen moet.

De Minister van Frankrijk te Konstantinopel heeft aan den Minister van Buitenlandsche zaken de volgende dépêche gezonden: » De pachá te Jeruzalem is afgezet; zijn opvolger zal bij den Consul van Frankrijk een officieel bezoek afleggen, ten einde om verschooning te vragen. De fransche vlag zal te Bevrath, de voornaamste verblijfplaats van de algemeene regering der provincie, onder een schut van een en twintig kanonschoten, plegtig worden vastgesteld. Alle aanstokers van het

oproer zullen, tot een voorbeeld voor anderen, gestraft worden.

NEDERLAND.

TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Avond-Zitting van Maandag 2 October.

Voortzetting der beraadslagingen over de staatsbegroting, en wel over het hoofdstuk voor de Binnenlandsche Zaken.

Nadat dit hoofdstuk nog door de Heeren Luyben, van Rijkevorsel, den Tex, van Heloma en Verwey-Mejan bestreden en door den Heer Snouck Hurgronje verdedigd werd, voerde nog Z. Exc. de Minister van Binnenlandsche Zaken het woord, waarna tot de stemming overgegaan, en hetzelfde is aangenomen met eene meerderheid van 30 tegen 25 stemmen.

Voor hebben gestemd, de heeren: Snouck-Hurgronje, Ingenhousz, Kniphorst, Boreel, Enschedé, Gookinga, van Heeckeren, Romme, van Hoorn van Burgh, Mutsaers, Michiels van Verduynen, van Rappard, Gouverneur, Cornelie, van Dam van Isselt, de Jong, Menso, Schooneveld, Druyvesteyn, van Bleywijk, de Backer, Uytwerff Sterling, Petit, Nederburgh, van Nes, Hinlopen, Corver Hooft, Repelaer, Scheers van Hartenoarspel en Gevers.

Tegen hebben gestemd, de heeren: van Rechteren, Star Busmann, Anemaet, Telting, de Man, Luyben, Buma, van Rosenthal, Bruce, van Rijkevorsel, van Sasse van Ysselt, Modderman, van Panhuys, Hooft, Luzac, van Akerlaken, Brouwer, van Heloma, Tromp, van Goltstein, van Nagell, Verwey-Mejan, den Tex, Coet Jordens en Backer.

Daarna wordt de vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten elf ure.

Zitting van Dingsdag, den 3 October.

Opening ten half 12 ure. Lezing en goedkeuring der notulen.

Voortzetting der beraadslaging over de begrotings-wetten, en wel over het hoofdstuk betreffende de Hervormde, en andere Eerediensten.

De heer Luzac treedt in eene uitvoerige beschouwing, over het besluit van 20 Junij jl., nopens de intrekking der subsidien aan de Waalsche en Engelsche leeraars, en betoogt op gronden, aan de geschiedenis, aan de billijkheid en goede staatkunde en aan de grondwet getoetst, het onstaatkundige en onbillijke van dat besluit. De heeren van Rechteren, Schooneveld, van Dam, Kniphorst, van Nes, van Rosenthal, van Goltstein, Enschedé, de Man, Snouck Hurgronje en Verwey-Mejan, verklaarden achtereenvolgens, dat zij in de beschouwingen van den Heer Luzac deelden, en dat zij, zonder zich nog over de grondwettigheid uit te laten, hoopten op de intrekking of buiten werking stelling van opgenoemd besluit.

Zijne Exc. de Minister voor de Hervormde Eeredienst enz. voert daarna het woord en wordt nog in het kort door den eersten spreker bestreden, waarna, tot de stemming overgegaan zijnde, dit hoofdstuk is aangenomen met 41 tegen 15 stemmen.

Tegen hebben gestemd de Heeren: van Nederburgh, van Nes, Druyvesteyn, van Nagell, Uytwerff Sterling, van Sasse van Ysselt, Schooneveld, van den Bosch, van Rechteren, Luzac, Kniphorst, de Backer, Brouwer, Repelaer en Anemaet.

Het 7de hoofdstuk, betreffende de R. K. Eeredienst, is, nadat Z. Exc. de Minister voor dat departement eenige toelichtingen had gegeven, aangenomen met 50 tegen 6 stemmen.

Tegen hebben zich verklaard de Heeren: van den Bosch, van Rechteren, Kniphorst, Anemaet, van Nagell en van Sasse van Ysselt.

Hierna komt in beraadslaging het achtste hoofdstuk (Marine).

De heeren van Goltstein, Bruce, Luzac, van Rosenthal en Verwey-Mejan hebben achtereenvolgens verklaard, dat, hoewel insiens, nog niet genoeg was bezuinigd; dat vooral eene inkrimping van het getal maritime etablissementen noodig was, om alle beschikbare middelen tot wezenlijke vermeerdering en verbetering te doen strekken van de eigenlijke

zeemagt. De kosten der administratie, schrijffloonen, enz. achtten zij te hoog.

De heer van den Bosch zegt, dat indien hij niet besluten had tegen al de voordragten te stemmen, hij als eenlijk in vertrouwen en uit overtuiging dat men weinig te besparen valt, voor het ontwerp zou stemmen.

De heeren van Rosenthal en van Goltstein blijven bij hunne meening; de eerste vindt nu, op het gezag des Ministers zelve, de vermindering van eenige maritime etablissementen mogelijk.

Tot stemming overgegaan zijnde, is dit hoofdstuk verworpen met 34 tegen 22 stemmen.

Voor hebben gestemd de Heeren: Ingenhousz, Uytwerff Sterling, Schooneveld, van Akerlaken, Enschedé, van Bleywijk, van Dam van Isselt, Hooft, Kniphorst, de Backer, Hinlopen, Menso, Repelaer, de Jong van Beek en Donk, van Hoorn van Burgh, van Heeckeren, van Nes, Druyvesteyn, Snouck Hurgronje, Backer, Telting en Gevers.

Het vervolg der beraadslagingen wordt bepaald op heden avond ten 7 ure.

Avondzitting van Dingsdag 3 October.

In de avondzitting van heden is beraadslaagd over het Negende Hoofdstuk (litt. a.) betreffende de Nationale schuld. Na dat de Heeren de Man, Hooft en Kniphorst hierover het woord hadden gevoerd, en het ontwerp door Z. Exc. den Minister van financiën ad interim, was toegelicht, is hetzelfde aangenomen met eene meerderheid van 42 tegen 14 stemmen.

Tegen hebben gestemd de Heeren van den Bosch, van Rechteren, Kniphorst, Anemaet, van Goltstein, Petit, Bruce, Michiels van Verduynen, Cornelie, van Nagell, van Sasse van Ysselt, de Man, van Heloma en van Panhuys.

Daarna is beraadslaagd over Hoofdstuk D, (litt. b.) Departement van Financiën. Onderscheidene leden hebben daarover het woord gevoerd. Z. Exc. de Minister van Financiën ad interim heeft de beraadslagingen geopend met eene verklaring, dat hij zich bij de opvatting van de tijdelijke waarneming van dit Departement niet verbonden had, dan onder voorwaarden, dat spoedig de bepaalde benoeming tot een hoofd van hetzelfde departement zou plaats hebben.

De voortzetting van deze beraadslaging werd bepaald op morgen ochtend ten 11 ure.

Zitting van Woensdag 4 October.

Zijn ingekomen en voor notificatie aangenomen, twee missive van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, houdende kennisgeving dat zij zich heeft vereenigd met de ontwerpen van wet, betrekkelijk de regeling der penitenciarische fondsen van de gevangenis, en dat op het zegel.

De voorzitter geeft kennis ontvangen te hebben, eene missive van Z. Exc. den Minister van Financiën ad interim, krachtens welke de wet op de inkomsten ten bedrage van f 5,250,000 uit de wet op de middelen wordt geligt.

Daarna zijn de beraadslagingen over het negende hoofdstuk (litt. b.) Departement van Financiën voortgezet.

Z. Exc. de Minister van Financiën ad interim heeft hetzelfde verdedigd en onder anderen gezegd, dat zich hoogs waarschijnlijk den toekomstigen Minister althans niet aanvankelijk, met eene organisatie of reorganisatie van het Departement van Financiën zal kunnen onledig houden. Door de behartiging dier huisselijke zaken, zou men gevaar loopen te blijven verkeeren in eenen toestand welke van het niterst belang is zoodra mogelijk te doen ophouden. Zij, die eene omversie-wet wenschen tot stand gebracht te zien, behooren niet met het oog te verliezen, dat alvorens het crediet behoort te zijn gevestigd, hetwelk meer bijzonder de aandacht van den toekomstigen minister zal moeten onledig houden. Z. Exc. is dus van meening dat men de taak zoo gemakkelijk mogelijk moet maken, aan hem, die door het vertrouwen des Koning met de portefeuille van het Departement van Financiën zal worden belast. De bezwaren, welke Z. Exc. dan

ook heeft komen te berde brengen, komen hem niet voor van zoodanig overwegend belang te zijn, om uit dien hoofde het tweede hoofdstuk van het departement van Financien af te stemmen.

De Minister is vervolgens in eene wederlegging getreden van de speciale bedenkingen, die in den loop der discussie tegen het ontwerp zijn in het midden gebracht, en ten slotte gezegd, dat ofschoon het niet te ontkennen valt, dat vele ambtenaren aan het Departement van Financien verbonden zijn, men tevens ook niet uit het oog mag verliezen de vele en gewichtige werkzaamheden die aan dit Departement onafscheidelijk verbonden zijn. Het getal ambtenaren was dan ook oneindig minder dan in vroegere jaren, terwijl de kosten voor die ambtenaren uitgetrokken de helft minder beliep dan daarvoor in België wordt verstrekt. Z. Exc. betoogde ten slotte dat ook de kosten, voor de perceptie der belastingen, hier te lande, veel minder aanzienlijk zijn, dan in onderscheidene andere Rijken van Europa. Tot staving waarvan Z. Exc. zich onder anderen op België beriep, alwaar die kosten het dubbel bedragen, van hetgeen in ons Rijk daartoor wordt verleend.

Nadat nog de Heeren Tromp, van Panhuys en Z. Exc. de Minister voormeld, kortelijk het woord hebben gevoerd, is het ontwerp, bij algemeene stemming met eene meerderheid van 32 tegen 25 stemmen verworpen.

Voor hebben gestemd, de Heeren Telting, Corver Hooft, van Bleijswijk, van Dam, Gockinga, Buma, Brouwer, van Droyvesteyn, Kniphorst, De Backer, Repelaer, van Hoorn van Burgh, Menso, Nederburgh, den Tex, Snouck Hurgronje, Ingenhousz, Hooft, Uitwerff Sterling, van Heeckeren, Backer, Tromp, Hinlopen, Enschedé en Gevers.

Daarna is er beraadslagd over het hoofdstuk van het Departement van Oorlog.

Er hebben daarover 16 leden het woord gevoerd, waarvan zich slechts 3 bepaaldelijk tegen het hoofdstuk hebben verklaard, terwijl 10 leden voor het hoofdstuk zouden stemmen, en 3 zich hante stem hebben voorbehouden.

Het vervolg der beraadslagingen over dit hoofdstuk is bepaald op heden avond ten 7 uren.

REDEVOERING, door den heer E. W. van Dam van Isselt uitgesproken in de zitting van Dingsdag den 26 September jl., bij de beraadslagingen over de Begrootingswetten voor 1844 en 1845.

(Nadat de spreker zijn gevoelen heeft ontwikkeld, dat de aanneming of de weigering der begrootingswetten voor hem geene quaestie is van tijd of van vorm, en nadat hij verklaard heeft, dat hij ook geene bedenking heeft omtrent de hoegrootheid van het cijfer, maar dat zijne stem zal afhangen van hogere beginselen, die hij -- gelijk de spreker zegt -- helaas reeds dien morgen door den Minister van Financien ad interim had hooren bestrijden, vervolgt hij in dezer wijs:))

Toen Koning Willem de I. den scepter had nedergelegd en de teugels van het bewind aan zijnen Opvolger had overgegeven, was er naar mijn inzien, een geheel nieuw tijdperk aangebroken.

Wij werden bekend gemaakt met de tooneloze en strafwaardige geldverspillingen, die alle de kassen hadden uitgeput, en de treurige toestand des vaderlands, die men zoo lang kunstmatig had verborgen, vervulde zelfs diegenen met schrik, die het kwaad hadden voorspeld en die vruchteloos hadden gepoogd het af te weren.

Anderen ministers traden op, voor hunne daden verantwoordelijk en openbaarheid en goede trouw belovende verademing en herstel.

De overtuiging nogtans moest bij ons allen levendig zijn, dat de goede wil, dat de beste pogingen, dat de meeste bekwaamheid buiten staat zouden wezen, om al dadelijk te herstellen en op te bouwen, wat men zoo roekeloos had verpield en omvergeworpen.

Gedurende twaalf achtereenvolgende jaren had ik mij in de treurige noodzakelijkheid bevonden,

mij meestal te rangschikken onder de bestrijders der Regering, en innig was ik verheugd, toen de dag was aangebroken, waarop ik mij scharen mocht in de rijen harer verdedigers.

Wantrouwen, ik moet het ter dezer gelegenheid herhalen, Edel Mogende Heeren! wantrouwen, nog meerder onbegrensd dan het vertrouwen van vroegere dagen, betimmerde niet zelden den gang des bestuurs.

De kreet om vereenvoudiging en bezuiniging werd van alle zijden aangeheven, en men wilde de verkwiste miljoenen terug vinden door bekrimpingen in de huishouding van Staat, daarbij telkens uit het oog verliezende, dat de renten der nationale schuld veertig miljoen vershuden, en dat er op de departementen van algemeen bestuur niet zoo veel te bezuinigen viel als wenschelijk scheen. Men was er niet op bedacht, dat men evenzeer door te groote besparingen, als door te veel uitgaven, onheil kan berokkenen aan den Staat.

Onder zoodanige omstandigheden werden de begrotingen voor de jaren 1842 en 1843 aangeboden. Velen mijner geachte medeleden drougen te dier gelegenheid aan op bezuiniging en vereenvoudiging in de huishouding van Staat.

Ik maakte mijne meening kenbaar, dat onze lasten niet zoo buitensporig hoog waren opgevoerd, maar dat zij te ongelijkmatig waren verdeeld, en dat men het evenwigt moest trachten te herstellen, eerder door eene vermeerdering van inkomsten, door de meer goeoden te dragen, dan door eene vermindering onzer uitgaven.

Van de noodzakelijkheid van vereenvoudiging in het bestuur, welke als van zelve bezuiniging met zich zoude voeren, was ik evenzeer overtuigd als U Edel Mogenden.

Ik zocht echter in eene herziening der grondwet, als alleen geschikt om tot wezenlijke vereenvoudiging te geraken. Mijn voorstel, daartoe strekkende, om de meening der meerderheid dienaangaande te leeren kennen, vond bij weinigen bijval, en de groote meerderheid der Kamer leverde daardoor het bewijs, dat zij wel vereenvoudiging wilde, maar dat zij de middelen, die daartoe leidden konden, of niet wilde, of niet durfde aanwenden.

Daar ik het cijfer der begrooting niet te hoog vond bij de bestaande verordeningen, gaf ik mijne goedkeurende stem aan de verschillende hoofdstukken der begrooting.

U Edel Mogenden zullen het mij ten goede houden, dat ik zoo lang van mij zelve heb gesproken, en daardoor wellicht in herhalingen ben vervallen. Ik heb gemeend zulks te moeten doen, om de gedragslijn te regtvaardigen, welke ik mij gedrongen voel bij deze gewichtige gelegenheid te volgen.

Het evenwigt tusschen de uitgaven voor het Rijk en de middelen om die te dekken, is verbroken. Bedenklijke en zorgelijke toestand, Edel Mogende Heeren; maar meer bedenkelijk, meer zorgelijk nog, in mijne oogen, is het verbroken evenwigt tusschen de verschillende magten in den Staat.

Eenmaal sprak de Minister van Binnenlandsche Zaken, toen onze ambtgenoot, met de hem eigene cordaatheid, deze merkwaardige woorden, die te weinig ingang vonden bij zijne medeleden: « De Regering breidt haar gezag dagelijks uit, en de Staten-Generaal weten het hunne niet te handhaven. » -- Thans zij het mij vergund te zeggen: de Staten-Generaal breiden haar gezag dagelijks uit, en de Regering weet het hare niet te handhaven.

Moet ik dat gezegd bewijzen, Edel Mogende Heeren, dan neem ik u verslagen over de begrootingswetten in de hand, en dan vind ik op iedere bladzijde het bewijs dat ik zoek. De algemeene aanmerkingen in het voorloopig verslag geboekt, houden atellige voorschriften, zij houden bevelen in.

De Kamer bepaalt dat het cijfer der begrooting moet worden verlaagd, zonder te vragen of die verminderingen mogelijk zijn en bestaanbaar met een

geregelde gang des bestuurs. De Kamer bepaalt, dat het leger moet worden verminderd, zonder terugzien op art 204 der grondwet. « De Kamer keurt bepaaldelijk noodig. » « De Kamer verlangt, » deze zijn de meest geliefkoosde uitdrakingen, waarvan men zich bij de algemeene aanmerkingen bedient. De overige 40 folio pagina's druks hebben mij waarlijk bedroefd, Edel Mogende Heeren! de spruk: *de minimis non curat, praetor*, is daarbij geheel vergeten en de meest ernstige en nuttige werken, die op enkele plaatsen van het verslag gegeven worden, gaan verloren in eene zee van onbeduidende aanmerkingen, die geheel buiten verhouding zijn met de gewichtige staatsaangelegenheden, die ons moesten bezig houden.

De Staten-Generaal zijn niet meer dan een tak van de wetgevende magt: zij zijn een administrerend en regerend staats-ligchaam geworden.

En wat nu de Regering betreft: nog bedroevender dan de aanmerkingen dezer Kamer, zijn hare antwoorden op dezelve.

Zij heeft aan de vertegenwoordigers kennis gegeven: dat behalve de reeds voorgestelde bezuiniging van een miljoen guldens, op de begrooting van 1844 nog f 1,200,000, en op die van 1845 nog f 1,800,000 zouden worden bezuinigd, « ofschoon, » zoo luidt de memorie van beantwoording, « ofschoon zij voor zich zelve de overtuiging heeft, dat door eene plotselinge, zoo aanzienlijke vermindering vele belangen op eene bedroevende wijze zullen worden benadeeld en vele nuttige en hoogst wenschelijke werken zullen moeten worden nagelaten, hetgeen door eenen successiven voortgang op den weg, welken de Regering sedert 1840 heeft bewandeld, zoude hebben vermeden kunnen worden. »

En inderdaad, wanneer men de bezuinigingen nagaat, die met uitzondering van het Xde hoofdstuk, zonder plan of regelmaat zijn daargesteld, dan ziet men, dat de Regering telkens terugdeinst, wanneer deze Kamer het *sic jubeo, sic volo* uitspreekt! Niet deze, Edel Mogende Heeren! zijn de beginselen, die gehuldigd moeten worden in eenen constitutionelen Staat.

Vraagt gij mij nu: of ik uit die handelwijze eene beschuldiging put tegen de Regering of tegen deze Kamer? dan beantwoord ik die vraag ontkennend.

Neen, Edel Mogende Heeren! die weifeling, dat gebrek aan vastheid van beginselen, die zwakheid der Regering zijn uitvloeisels onzer gebrekkige staatsregeling. 's Konings Ministers kunnen, uit den aard der zaak geene genoegzame kracht of zelfstandigheid bezitten tegenover de meerderheid eener onontbindbare Kamer, die de grootste magt in de schepping, de *vis inertiae*, ter harer beschikking heeft.

De Kamer, met de beste bedoelingen beziel, volgt als van zelve den gewonen regel, dat ieder gezag zich uitbreidt, naar mate deszelfs tegenstanders gedwongen zijn zich zwak en toegeefflijk te betoonen.

Op die wijze nogtans wordt het regeren onmogelijk. Die staat van zaken kan en mag niet langer voortduren, willen wij de rust en daarmee het geluk van het Vaderland niet in de waagschaal stellen.

Ik houde mij verzekerd, dat er weinigen in deze Vergadering aanwezig zijn, die de noodzakelijkheid van de herziening der grondwet zouden willen ontkennen.

Er moge verschil van meening bestaan over sommige beginselen, die daarbij zouden behooren te worden gehuldigd; over de zaak zelve kan geen twijfel meer bestaan.

Bij velen, echter, die eene herziening der Grondwet verlangen, hoerscht het gevoelen, dat de tijd dier herziening nog niet gekomen is: ook de Minister van Financien heeft in dien zin gesproken.

Dat gevoelen, Edel Mogende Heeren! moet ik bestrijden als eene dwaling. Of is het niet raadzaam dat gewichtig werk te volbrengen met beradenheid en kalmte, en zijn wij zeker dat de toekomst ons die beradenheid en kalmte zal toestaan, die nu nog kunnen voorzitten bij onze beraadsla-

